

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/1215/2016
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/SU/640/2015

U s n e s e n í

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 16. 9. 2015 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele ■ (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti FORAKOM INVEST s. r. o., IČO 24701670, se sídlem Za Zámečkem 744/9, 158 00 Praha 5 - Jinonice, zapsané v obchodním rejstříku vedeném u Městského soudu v Praze, spisová značka C 167236 (dále jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci určení neplatnosti smlouvy o zprostředkování a zaplacení částky 33.250 Kč, takto:

Řízení se podle § 14 písm. a) zákona o finančním arbitrovi zastavuje, neboť návrh je nepřijatelný podle § 9 písm. d) zákona o finančním arbitrovi, protože ve věci samé již bylo rozhodnuto v rozhodčím řízení.

O d ů v o d n ě n í :

1 Předmět návrhu na zahájení řízení

Navrhovatel tvrdí, že s Institucí uzavřel dne 10. 7. 2015 smlouvu o zprostředkování podnikatelského úvěru se zástavou nemovitosti (dále jen „Smlouva o zprostředkování“), na základě které se Instituce zavázala zprostředkovat Navrhovateli uzavření smlouvy o úvěru a Navrhovatel se za to zavázal zaplatit Instituci provizi.

Navrhovatel se v řízení před finančním arbitrem domáhá určení neplatnosti Smlouvy o zprostředkování, neboť Navrhovatel měl zájem na uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru a nikoli smlouvy o zprostředkování podnikatelského úvěru, když není podnikatel, ale je spotřebitel a ani neuvažoval o zahájení podnikatelské činnosti. Navrhovatel se současně domáhá zaplacení částky 33.250 Kč, kterou na základě Smlouvy o zprostředkování Instituci dne 8. 9. 2015 uhradil.

2 Zkoumání podmínek řízení

Kdykoli v průběhu řízení je finanční arbitr povinen z moci úřední zkoumat, tedy nikoliv pouze na návrh jedné ze stran sporu, zda jsou splněny procesní podmínky řízení. Mezi procesní podmínky řízení před finančním arbitrem patří i neexistence překážky řízení spočívající v tom, že ve věci samé již bylo rozhodnuto v rozhodčím řízení. Pokud finanční arbitr existenci takové překážky řízení zjistí, řízení podle § 14 písm. a) ve spojení s § 9 písm. d) zákona o finančním arbitrovi zastaví.

Překážkou řízení před finančním arbitrem je ovšem pouze rozhodnutí v soudním, resp. rozhodčím řízení, které se týká jak stejného nároku nebo stavu, tak i týchž osob, jako řízení před finančním arbitrem, když tento nárok nebo stav musí vyplývat ze stejných skutkových okolností jako těch tvrzených v řízení před finančním arbitrem.

Pro určení totožnosti předmětu řízení je potom nezbytné přesné vylíčení rozhodných skutečností, tedy údajů nezbytných k tomu, aby bylo jasné, o čem má být rozhodnuto. Pokud jsou skutkové okolnosti případu vylíčeny tak, že nárok uplatněný v řízení je třeba opřít o jiné zákonné ustanovení, než na jaké odkazovaly skutkové okolnosti v předchozím řízení, nepůjde o stejný předmět řízení. Totožnost předmětu řízení je současně dána pouze v případě, že se právní důvod uplatňovaného nároku neopírá o jiné skutečnosti, než které tu byly v době původního řízení. Obdobně viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 2. 2001, sp. zn. ■, podle kterého „[o] stejnou věc se jedná tehdy, jde-li v novém řízení o tentýž nárok nebo stav, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, a týká-li se stejného předmětu řízení a těchže [týchž] osob. Totožnost předmětu řízení je dána, jestliže tentýž nárok nebo stav vymezený žalobním petitem vyplývá ze stejných skutkových tvrzení, jimiž byl uplatněn.“

3 Zkoumání podmínek řízení v projednávaném sporu

Finanční arbitr z předložených podkladů zjistil, že Instituce svou pohledávku ze Smlouvy o zprostředkování za Navrhovatelem uplatnila dne 20. 7. 2015 žalobou v rozhodčím řízení vedeném rozhodcem ■, zapsaným v seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti ČR (dále jen „Rozhodce“), a to na základě rozhodčí smlouvy, kterou Navrhovatel s Institucí uzavřeli dne 10. 7. 2015 (dále jen „Rozhodčí smlouva“). Rozhodce následně dne 18. 8. 2015 vydal rozhodčí nález sp. zn. ■, který nabyl právní moci dne 4. 9. 2015, a na základě kterého Rozhodce uložil Navrhovateli povinnost uhradit Instituci z titulu Smlouvy o zprostředkování částku ve výši 33.250 Kč a smluvní pokutu ve výši 0,5 % denně z částky 33.250 Kč ode dne 20. 7. 2015 do zaplacení.

Finanční arbitr s ohledem na skutečnost, že o právech a povinnostech účastníků řízení ze Smlouvy o zprostředkování byl přede dnem zahájení řízení před finančním arbitrem vydán Rozhodčí nález, zkoumal, zda rozhodnutí v řízení před finančním arbitrem nebrání překážka věci rozhodnuté, tj. překážka existence rozhodnutí o stejném nároku nebo stavu, kterého se Navrhovatel vůči Instituci v řízení před finančním arbitrem domáhá.

Z předložených podkladů vyplývá, že Rozhodčím nálezem byla Navrhovateli uložena povinnost zaplatit Instituci stejnou peněžní částku, vrácení, které se Navrhovatel v řízení před finančním arbitrem domáhá, a na kterou měl Instituci vzniknout nárok v souvislosti s uzavřenou Smlouvou o zprostředkování.

Ačkoliv bylo Rozhodčím nálezem rozhodnuto o povinnosti Navrhovatele zaplatit Instituci peněžité plnění ze Smlouvy o zprostředkování, kdežto Navrhovatel se v řízení před finančním arbitrem domáhá mj. určení neplatnosti Smlouvy o zprostředkování, v obou případech dochází k rozhodování o existenci či neexistenci práva Instituce požadovat po Navrhovateli peněžité plnění ze Smlouvy o zprostředkování v určité výši. Finanční arbitr při tomto svém závěru vycházel z rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 12. 2001, sp. zn. ■■■, ve kterém Nejvyšší soud uvedl, že „[p]ravomocný rozsudek o žalobě na plnění v sobě zahrnuje (ať už výslovně nebo mlčky) kladné nebo záporné řešení otázky (ne)existence práva nebo právního vztahu, a vytváří proto překážku věci pravomocně rozsouzené pro řízení o žalobě na určení, zda tu právo nebo právní vztah je nebo není, vychází-li ze stejného skutkového základu.“

Totožnost skutkového základu je pak dána tím, že mezi účastníky řízení vznikl spor ohledně existence a obsahu práva Instituce požadovat po Navrhovateli určitou peněžitou částku, jako vyústění sporných skutečností souvisejících s povinností Navrhovatele zaplatit Instituci provizi vyplývající ze Smlouvy o zprostředkování.

Stejně tak, v Rozhodčím nálezu a v řízení před finančním arbitrem je dána totožnost účastníků, když v Rozhodčím nálezu je na straně žalobce označena Instituce a na straně žalovaného Navrhovatel. K tomuto se vyjádřil i Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. ■■■, podle kterého „[n]ení samo o sobě významné, mají-li stejné osoby v novém řízení rozdílné procesní postavení (např. vystupovala-li osoba v původním řízení jako žalobce a v novém řízení jako žalovaný).“

Vedení řízení před finančním arbitrem ovšem nebrání dříve pravomocně skončené rozhodčí řízení vedené na základě neplatné rozhodčí smlouvy, neboť v takovém případě rozhodce nemá pravomoc vést rozhodčí řízení ani ve věci rozhodnout a rozhodčí nález je tak považován za nicotný (viz usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. ■■■).

Finanční arbitr proto posuzoval, zda mezi účastníky řízení došlo k platnému uzavření Rozhodčí smlouvy. Finanční arbitr přezkoumal ustanovení Rozhodčí smlouvy a jejich platnost, zejména s ohledem na ustanovení § 3 odst. 5 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění účinném ke dni uzavření Rozhodčí smlouvy (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“), podle kterého rozhodčí doložka uzavřená pro řešení sporu ze spotřebitelských smluv musí obsahovat také pravdivé, přesné a úplné informace o „a) rozhodci nebo o tom, že rozhoduje stálý rozhodčí soud, b) způsobu zahájení a formě vedení rozhodčího řízení, c) odměně rozhodce a předpokládaných druzích nákladů, které mohou spotřebiteli v rozhodčím řízení vzniknout a o pravidlech pro jejich přiznání, d) místu konání rozhodčího řízení, e) způsobu doručení rozhodčího nálezu spotřebiteli a f) tom, že pravomocný rozhodčí nález je vykonatelný.“

Informace o rozhodci a způsobu jeho určení podle § 3 odst. 5 písm. a) zákona o rozhodčím řízení strany sporu uvedly v čl. 2. Rozhodčí smlouvy, když toto ujednání v souladu se zákonem o rozhodčím řízení obsahuje přesné informace ohledně rozhodců příslušných k rozhodování sporů mezi Navrhovatelem a Institucí.

Rozhodčí smlouva v čl. 3. dále obsahuje informaci o způsobu zahájení rozhodčího řízení podle § 3 odst. 5 písm. b) zákona o rozhodčím řízení. V čl. 3. Rozhodčí smlouvy jsou obsaženy informace o odměně rozhodce a nákladech, které stranám sporu mohou vzniknout v průběhu rozhodčího řízení. Čl. 3. Rozhodčí smlouvy obsahuje ujednání o místě konání rozhodčího řízení.

Čl. 3. Rozhodčí smlouvy řeší doručování rozhodčího nálezu a také otázku nabytí právní moci a vykonatelnosti.

Podle čl. 3. Rozhodčí smlouvy platí, že lhůta k vyjádření k návrhu na zahájení rozhodčího řízení činí 7 dnů od doručení písemnosti. Strany sporu si současně sjednaly, že pokud se strana k výzvě rozhodce nevyjádří, má se za to, že uznává nárok, který je proti ní uplatňován. Jedná se tedy o důsledky odpovídající kvalifikované výzvě podle § 114b zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“). Odlišně od zákonné úpravy, která pro kvalifikovanou výzvu výslovně vylučuje možnost doručení fikcí, Rozhodčí smlouva doručení fikcí pro výzvu s důsledky kvalifikované výzvy připouští. Stejně tak odlišně od zákonné úpravy je stanovena i lhůta k vyjádření k výzvě s důsledky kvalifikované výzvy 7 dnů, když podle § 114b odst. 2 občanského soudního řádu nesmí být tato lhůta kratší než 30 dnů od doručení výzvy. Tím porušuje ustanovení § 18 zákona o rozhodčím řízení, podle kterého mají strany „v rozhodčím řízení rovné postavení a musí jim být dána plná příležitost k uplatnění jejich práv“, jakož i § 114b občanského soudního řádu, když nezaručuje Navrhovateli právo vyjádřit se k tvrzením Instituce obsaženým v návrhu na zahájení rozhodčího řízení, a tudíž nezaručuje procesní práva srovnatelná s řízením soudním (srovnání viz nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. ■■■). Takové ujednání je způsobilé porušit Navrhovatelovo právo podle čl. 38 odst. 2 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), neboť i v případě nedoručení výzvy opravňuje rozhodce považovat určité skutečnosti za nesporné, ačkoliv zákonná úprava takový postup vylučuje.

Finanční arbitr má tedy za to, že ujednání o fikci doručení v případě výzvy k vyjádření s důsledky kvalifikované výzvy, jakož i ujednání ohledně lhůty k vyjádření k této výzvě, je neplatné podle § 39 občanského zákoníku, a to pro rozpor se zákonem, konkrétně § 18 zákona o rozhodčím řízení a § 114b občanského soudního řádu. Tato částečná neplatnost ovšem nemá vliv na platnost Rozhodčí smlouvy jako celku, neboť se jedná o oddělitelné ujednání podle ustanovení § 41 občanského zákoníku, který stanoví, že „vztahuje-li se důvod neplatnosti jen na část právního úkonu, je neplatnou jen tato část, pokud z povahy právního úkonu nebo z jeho obsahu anebo z okolností, za nichž k němu došlo, nevyplývá, že tuto část nelze oddělit od ostatního obsahu.“ (připustnost oddělitelnosti ujednání od zbytku rozhodčí doložky ostatně připustily např. i Krajský soud v Českých Budějovicích a Krajský soud v Hradci králové – pobočka Pardubice ve svých rozhodnutích ze dne 27. 3. 2014, sp. zn. ■■■, resp. ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. ■■■).

V Rozhodčí smlouvě také nechybí ustanovení upravující právo rozhodné pro spor, když čl. 1. Rozhodčí smlouvy stanoví, že rozhodčí řízení se řídí českým právem včetně předpisů práva na ochranu spotřebitele, jak vyplývá z čl. 3. Rozhodčí smlouvy. Čl. 3. Rozhodčí smlouvy pak také zakotvuje přiměřené použití občanského soudního řádu. Odkaz na hmotné právo rozhodné pro spor, včetně práva na ochranu spotřebitele, Navrhovateli zaručuje ochranu, kterou mu poskytují ustanovení právního řádu o ochraně spotřebitele (k tomu srovnej rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. ■■■).

Na základě uvedeného dospěl finanční arbitr k závěru, že Rozhodčí smlouva byla sjednána platně, a tudíž rozhodčí nálezy vydané na jejím základě zakládá překážku řízení podle § 9 písm. d) zákona o finančním arbitrování.

Finanční arbitr proto uzavírá, že řízení před finančním arbitrem brání překážka věci rozhodnuté, neboť ve věci samé již bylo rozhodnuto v rozhodčím řízení, které se týkalo stejného předmětu řízení a stejných účastníků řízení, jako řízení před finančním arbitrem.

Finanční arbitr dodává, že podle § 32 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení může Navrhovatel do tří měsíců od doručení Rozhodčího nálezu podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu pro některý z důvodů uvedených v § 31 zákona o rozhodčím řízení, tedy jestliže rozhodčí nález:

- a) „byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu,
- b) rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje,
- c) ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem,
- d) rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců,
- e) straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat,
- f) rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému,
- g) rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem,
- h) rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5, popřípadě tyto informace jsou záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé, nebo
- i) se zjistí, že jsou dány důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení.“

Podle § 32 odst. 1 věta druhá zákona o rozhodčím řízení potom platí, že „[b]yl-li rozhodčí nález vydán ve sporu ze spotřebitelské smlouvy a návrh na jeho zrušení podal spotřebitel, soud vždy přezkoumá, zda nejsou dány důvody pro zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. a) až d) nebo h).“

Podle § 35 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení může Navrhovatel i v případě, že nepodal návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem, „bez ohledu na lhůtu stanovenou v § 32 odst. 1, podat návrh na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí kromě důvodů uvedených ve zvláštním předpisu i tehdy, jestliže

- a) rozhodčí nález je stížen některou vadou uvedenou v § 31 písm. a), d) nebo f),
- b) jsou důvody pro zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve sporu ze spotřebitelské smlouvy podle § 31 písm. a) až f), h) nebo pokud jsou dány důvody podle § 31 písm. g) a rozhodčí nález neobsahuje poučení o právu podat návrh na jeho zrušení soudem,
- c) strana, která musí mít zákonného zástupce, nebyla v řízení takovým zástupcem zastoupena a její jednání nebylo ani dodatečně schváleno,
- d) ten, kdo vystupoval v rozhodčím řízení jménem strany nebo jejího zákonného zástupce, nebyl k tomu zmocněn a jeho jednání nebylo ani dodatečně schváleno.“

4 K výroku rozhodnutí

Finanční arbitr na základě všech výše uvedených skutečností dospěl k závěru, že návrh Navrhovatele je podle § 9 písm. d) zákona o finančním arbitrovi nepřipustný, neboť ve věci samé již bylo rozhodnuto v rozhodčím řízení.

Finanční arbitr řízení podle § 14 písm. a) zákona o finančním arbitrovi zastaví usnesením, jestliže následně zjistil, že návrh je nepřipustný podle § 9 téhož zákona.

Pokud Rozhodčí nález trpí některou ze shora uvedených vad, může se Navrhovatel podle § 32 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení obrátit na obecný soud (je přitom na místě, aby Navrhovatel v takovém návrhu tvrdil i to, že se Rozhodčímu nálezu bránil nejprve v řízení před finančním arbitrem). Pokud již Instituce vymáhá plnění v exekučním řízení, může Navrhovatel podat návrh na zastavení výkonu rozhodnutí podle citovaného § 35 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení.

Z výše uvedených důvodů rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

P o u č e n í o o d v o l á n í :

Proti tomuto usnesení lze podle § 76 odst. 5 ve spojení s § 83 odst. 1 správního řádu podat odvolání k finančnímu arbitrovi do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. Odvolání nemá odkladný účinek.

V Praze dne 27. 1. 2016

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr